

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Boșșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chiorana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia” Coșalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Industria”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucașfărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Oltiana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Caransebeș”, „Sebeșana”, „Sebeșul-sășesc”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeană”, „Zlăgnea”, „Agricola”, însoțire economică de magazin și anticipațiuni, Hunedoara.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
IOAN I. LĂPĂDATU.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IX.

Sibiu, 8 Septembrie 1907.

Nr. 36.

Cum se promovează în timpul de față chestiunile economice?

— Institutele economice-financiare. —

Toată lumea e convinsă de influința puternică ce *pressa* exercită asupra progresului, și totuși abia unde și unde, în câte un stat, se aranjează *cursuri speciale* pentru desăvârșirea ziariștilor.

Mai totașa e și cu pregătirea *factorilor* de importanță pe seama institutelor financiare, și peste tot a persoanelor cari ar fi să ia inițiativa, să organizeze și conducă cu succes număroasele *feluri de însoțiri*, ce inevitabil trebuie să sporească și completeze începuturile slabe ale organizației economice actuale.

În lipsa unor *instituțiuni speciale* pentru calificarea acestui personal cu destinație anume pentru institutele financiare și celelalte însoțiri economice, personalul trebuincios se ia la întâmplare, de unde se găsește și cum se găsește. Personalul aplicat în serviciul contabilității se recrutează mai cu seamă din absolvenții școalelor de comerț. Marea majoritate a celorlalte persoane din direcțiune și comitetul de supraveghiere este lipsită total nu numai de cunoștința contabilității, ci și a altor cunoștințe speciale din resortul instituțiilor economice-financiare. Lipsesc îndeosebi, din această cauză, persoanele cari să ia inițiativa pentru organizarea și conducerea cu pricepere a tuturor felurilor de însoțiri economice, cum sunt:

1. *Insoțirile de credit sistem Raiffeisen.*
2. „ „ *asigurare a vitelor.*
3. „ „ *pentru arândări și cumpărări de moși.*
4. *Insoțirile pentru valorizarea produselor agricole:*

- a) a *bucatelor;*
 - b) a *vinului;*
 - c) a *laptelui;*
 - d) a *poamelor;*
 - e) a *stupilor (mierii și cerei);*
 - f) a *galișelor;*
 - g) a *ouălor;*
 - h) de *grădinărit.*
5. *Insoțirile de consum.*
 6. „ *pentru procurarea de mașini agricole.*
 7. *Insoțirile pentru procurarea de semințe, pomi, viță de vie ș. a.*
 8. *Insoțirile pentru exploatarea pădurilor, pentru valorizarea lemnului, scândurilor etc.*
 9. *Insoțirile pentru valorizarea manufacturilor confecționate de câtră meseriași, ale industriei de casă etc.*
 10. *Alte multe feluri de însoțiri cu caracter economic s. e. pentru exploatarea solului, pentru facerea cărămizilor și țiglelor, pentru arderea varului, de ceramică etc.*

*

În articolul „*Tablou comparativ*”, publicat în Nrul trecut al revistei noastre, se dă o icoană, firește fără pretenția de a fi completă, a instituțiilor noastre cu caracter economic.

Din acel tablou se vede cât de mic este peste tot numărul instituțiilor noastre economice, îndeosebi al celor înființate de câtră săteni și pentru săteni.

Cauzele acestei situațiuni nefavorabile sunt multe. Una din cele mai principale este însă, cum s'a mai spus, lipsa de oameni introduși cât de cât în chestiile referitoare la organizarea și conducerea instituțiilor economice înșirate mai sus și încă și mai mult lipsa de *specialiști* pe acest teren.

Ce binefacere ar fi pentru poporul nostru, când, s. e., în timp apropiat am putea crea condițiile neapărat trebuincioase în sco-

pul înființării *Însoțirilor de credit sistem Raiffeisen* în satele noastre?

Aceste însoțiri, puse pe baza lor genuină, altruistă și moralizatoare, ar putea să dea o direcție sănătoasă întreg progresului nostru economic și cultural. Ele ar putea să fie mama altor însoțiri economice și un razim puternic și chiar indispensabil al acelor.

Însoțirile de credit sistem Raiffeisen și celelalte însoțiri economice, cari se vor înființa în comune, au să fie totatătea vine și arterii, ce vor mijloci o circulație tot mai puternică și mai binefăcătoare în corpul vieții noastre economice, ce va să fie. În această ordine de idei, ele au să fie și pentru bănci de un folos neprețuit.

De aceea avem convingerea, că Băncile trebuie, chiar în interesul lor propriu, să sprijinească acțiunea înființării *Însoțirilor Raiffeisen* și a celorlalte însoțiri economice: prin *ajutoare în bani, prin conferențieri din siml lor, prin luarea Însoțirilor înființate sub scutul lor, acordându-le credit și îngrijind, prin revizori experți, de bunul mers și progresul acelor.*

În împrejurările noastre, excepțional de nefavorabile, găsim că mai e neapărat necesar, ca Băncile prin Însoțirea lor „*Solidaritatea*” să studieze și pună cât mai îngrabă la cale chestiunea aranjării *cursurilor pe sama celorce vor avea să organizeze număratoarele feluri de însoțiri înșirate în acest articol.*

Dacă se va proceda astfel, avem speranța, că terenul atât de priincios pentru însoțiri în comunele noastre nu s'ar înstrăina, ci ar rămâne în cercul de influință al băncilor noastre, cari — zică cine ce va vrea — au și vor avea o importanță tot mai mare în mijlocul poporului nostru.

Tocmai de aceea dela ele sperăm cu tot dreptul emanciparea noastră pe terenul economic și credem că fără ele am fi lipsiți de o mulțime de favoruri, scoase adesea la iveală în coloanele acestei reviste, și am fi deja total tributari altor neamuri și pe terenul economic-financiar, cum de fapt suntem pe terenul industriei, meseriilor, comerțului etc.

De încheiere zicem: să stăruim din toate puterile în această direcție, și, încât se va crede a fi de folos, să nu scăpăm din vedere nici cele indicate de noi în seria de articole referitor la *promovarea chestiunilor noastre economice*, atât de mașter considerate până acum, în multe privințe de cătră mulți din cei chemați.

+

Asigurarea impiegaților institutelor de bani pentru caz de morb.

Articolul de lege XIX: 1907, privitor la asigurarea impiegaților industriali și comerciali pentru caz de morb și accidente, ce a intrat în vigoare la 1 Iulie a. crt. se extinde și asupra impiegaților institutelor de bani.

Noua lege crează referitor la ajutorarea impiegaților în caz de morb situații nouă. impune institutelor de bani sarcini nouă, asigură impiegaților drepturi nouă, dar este prea vastă, pentruca cei copleșiți de nenumăratele griji ale afacerilor lor și cari nu-și pot lua timpul și osteneala necesară pentru a o studia amănunțit, să-și poată câștiga din însaș legea o iconă clară asupra noiei situații ce s'a creat. De aceea vom redă în cele următoare, în o formă condensată, tot, ce conține noua lege privitor la impiegații institutelor de bani, prin ceea ce studiarea vastei legi din partea conducătorilor institutelor de bani devine superfluă.

În sensul art. de lege XIV: 1891 institutelor de bani erau și până aci obligate în cazuri anume hotărâte a-și asigura anumiți impiegați pentru caz de morb.

Prin noua lege, legea din 1891, împreună cu cassele de ajutorare a bolnavilor organizate pe baza ei, au fost scoase din vigoare.

1. *Obligamentul de asigurare.* Legea nu zice expres că trebuie asigurați pentru caz de morb și impiegații institutelor de bani. Conziderând însă că sub dispozițiile noiei legi cad toți impiegații întreprinderilor supuse legii industriale (§. 1 punct 1), apoi, toți ceice stau în serviciul reuniunilor, societăților etc. (§. 1 punct 16) fără privire dacă sunt angajați definitiv, provizor, ca ajutori sau trecători — urmează că, legea se extinde și asupra *impiegaților institutelor de bani.* Noua lege cuprinde față de cea veche inovația că *obligamentul de asigurare se extinde asupra tuturoră fără privire la durata serviciului.*

În consonanță cu situația de până acum, trebuie asigurați pentru caz de morb numai acei impiegați, al căror salar sau simbrie anuală nu este mai mare decât K 2400 resp. K 8 pe zi.

Cea mai importantă inovație a noiei legi este că de aci încolo nimeni nu mai este scutit de obligamentul de asigurare, deci, după ce §. 6 al art. de lege XIV: 1891 este scos din vigoare, în viitor vor trebui asigurați pentru caz de morb și aceia, cari până aci erau scutiți de acest obligament pe baza declarației patronilor lor, că în caz de morb vor primi salarul sau îngrijirea întreagă pe timp de 20 săptămâni (practicantii, servitorii etc.).

Noua lege prevede două categorii de asigurări; anume: asigurarea în *caz de morb* și în *caz de accidente.* Impiegații institutelor de bani cad numai sub categoria primă, adică trebuie asigurați numai pentru caz de morb, căci la accidente sunt mai puțin expuși sau nu sunt expuși de loc.

2. *Obligamentul de anunțare.* Asigurarea se face pe baza notificării, ce este dator a o înaintă, în sensul legii, Institutul de bani ca patron și a căreia formă, conținut și modalitate o statorește oficiul de stat pentru asigurarea muncitorilor. Asigurările pentru caz de morb se notifică *persoană de persoană*, pe blanchetele, ce se pun la dispoziția institutelor de bani din partea casselor cercuale pentru asigurarea muncitorilor. No-

tificarea trebuie făcută în timp de 8 zile dela angajare, la cassa cercuală, pe al căreia teritor se află întreprinderea.

Institutul de bani, care întrelasă notificarea în termenul fixat, comite contravenție și se va pedepsi în sensul §-lui 187 al legii cu amendă până la K 10. Afară de aceasta este dator institutul de bani a plăti dela sine în întregime taxele scadente dela ziua angajării până la notificarea faptică și cele scadente sub durata relației de serviciu, precum și toată dauna cauzată din neanunțarea schimbărilor ivite în relațiile de serviciu; asemenea este obligat a restitui împiegatului neanunțat la timp cheltuielile avute de acesta cu morbul în care a căzut înainte de notificare și în fine a purta cheltuielile procedurii. Prin urmare în astfel de cazuri nu se pot și nu este permis a face detra din plata împiegaților pentru cassa de asigurare. În opoziție cu legea veche privitoare la cassele de ajutorare a bolnavilor, noua lege pretinde ca eșirea din serviciu încă să se anunțe fără amânare, calificând neobservarea acestei dispoziții ca o contravenție punitibilă.

3. *Certificatul de membru.* Membrii primesc dela cassa cercuală pentru asigurarea muncitorilor, la care au fost notificați de primadată în scopul asigurării pentru caz de morb, un *certificat de membru, unitar, valabil în țeara întregă*, care rămâne neschimbat proprietatea membrului fără privire la eventualele schimbări de domiciliu. Prin urmare dacă vre-o persoană provăzută cu certificat de membru ese din serviciul unui institut de bani și intră în serviciul altui institut sau dacă ese din legăturile unei casse cercuale pentru asigurarea muncitorilor și intră în legăturile altei casse cercuale, atunci nu primește alt certificat de membru, ci rămâne în vigoare cel original, pentru că — ori unde ar intră în serviciu — persoanele obligate la asigurare rămân totdeauna membri ai *cassei regnicolare pentru ajutorarea muncitorilor bolnavi*, — cât timp se află în țară și au o ocupațiune obligată la asigurare. Din motivul acesta la anunțarea asigurării pentru caz de morb trebuie negreșit indicat pe foaia de anunțare numărul certificatului de care dispune respectivul membru. Pentru certificatele de membri institutele de bani au să plătească anumite taxe, pe cari însă sunt în drept a le detrage din salariul ori simbria împiegaților.

4. *Controlul.* Legea a instituit un serviciu de control pentru a controla dacă institutele de bani își implinesc obligamentele prevăzute în lege cu privire la asigurarea și anunțarea împiegaților lor. Autoritățile industriale precum și cassele cercuale pentru asigurarea muncitorilor sunt îndreptățite, ba chiar obligate a lua sub reviziune întreprinderile supuse obligamentului de asigurare; pătrunderea în secretele de afaceri, propriu zise, ce este drept, este interzisă organelor de control, cu toate acestea institutele de bani sunt datoare a le prezenta la cerere toate datele referitoare la retribuțiunile împiegaților, la asigurarea acestora pentru caz de morb, la detragerile efectuite în acest scop din salariile împiegaților și la sumele administrate la cassa cercuală. În fine a permite să controleze certificatele de membri și să-și facă însemnări. Dacă institutul întrelasă a face vre-o notificare în termenul legal sau a prezenta în întregime ori în parte datele recerute, cassa cercuală pentru asigurarea muncitorilor este îndreptățită a delega pe cheltuiala institutului un organ propriu pentru luarea datelor de lipsă la fața locului. Organele cassei regnicolare pentru ajutorarea muncitorilor bolnavi resp. ale casselor cer-

cuale pentru asigurarea muncitorilor, provăzute cu legitimația recerută, au în exercicierea funcțiunii lor de control, caracterul unor autorități publice.

5. *Taxele de asigurare și obligamentul de plată.* Taxele de asigurare pentru caz de morb și taxele certificatelor de membri se plătesc din partea patronului decurzive, la termenele fixate în statutele cassei regnicolare pentru ajutorarea muncitorilor bolnavi. *Jumătate din taxele acestea cade în sarcina patronului, iar cealaltă jumătate în a împiegaților*; (până acum, precum se știe, proporția eră $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$; suma care privește pe împiegați patronii sunt deci îndreptățiti a o detrage din salariul ori simbria împiegaților.

Taxele membrilor asigurați se plătesc după clase de diurne medii. Clasele se vor fixa în statutele cassei regnicolare pentru ajutorarea muncitorilor bolnavi astfel, că classă cu diurn mai mare decât K 8 nu va fi. Membrii asigurați se clasează după mărimea salariului ori simbrii lor factice (cari trebuie indicate pe foaia de anunțare, asemenea notificate și schimbările) în clasele de diurn corespunzătoare, cari vor fi în țara întregă uniforme. Dacă se anunță d. ex. că toți aceia, cari au un diurn dela K 4—K 6 se țin de classa IV de diurne, atunci împiegatul, care primește la zi K 5 se ține de classa IV de diurne. Ca taxă de asigurare se plătește acel procent al sumei medii al classelor de diurne, care se fixează din partea cassei regnicolare amăsurat funcției și domiciliului respectivului împiegat. Acest procent de contribuire deja nu va fi egal pentru toată țara, ci va varia după funcție și domiciliu. Astfel d. ex. se poate întâmpla, ca împiegații institutelor de bani să plătească ca taxă de asigurare într'un oraș un procent, și în alt oraș alt procent. Aci sunt normative referințele igienice ale singuraticelor orașe resp. ținuturi.

Suma taxei o poate calcula institutul cu înlesnire. Dacă împiegatul se ține d. ex. de classa IV de diurne, la care media este K 5 și dacă taxa respectivului împiegat s'a fixat cu 3%, atunci taxa de plată este 15 fileri pro zi.

Precum este obligatoare anunțarea împiegaților chiar și în caz când n'au stat în serviciu decât 1—2 zile, eventual numai $\frac{1}{2}$ de zi, tot astfel este obligatoare și plata taxei de asigurare fără privire la durata serviciului. Prin urmare dacă serviciul a durat numai o zi atunci în cazul de sus taxa de plată este 15 fil., iar la $\frac{1}{2}$ zi $7\frac{1}{2}$ fil.

Institutul de bani este responsabil pentru plata taxelor scadente, adecă este obligat a plăti taxa întregă la cassa cercuală, are însă dreptul a detrage jumătate din taxa de asigurare și taxa certificatului de membru din plata împiegatului. Dacă institutul a întrelăsat a detrage partea de taxă, ce privește pe împiegat și taxa certificatului de membru, la cel mai apropiat termin pentru plata salariilor ori simbriilor, ce urmează scadenței taxelor amintite, atunci o mai poate face aceasta numai încă în interval de o lună, resp. dacă salariile ori simbriile se plătesc lunar, în interval de 2 luni dela ultima zi de plată a salariilor. Institutul, care a detras taxele de asigurare și taxele certificatelor de membru din salariul ori simbria împiegatului, fără a le administra la scadență cassei cercuale, comite contravenție și se pedepsește cu amendă până la K 100, în caz de recidivă cu amendă până la K 200. Institutul este dator a confirma taxele de asigurare detrase din salariul ori simbria împiegatului pe certificatul de membru al aceluia.

6. *Ajutoarele ce se acoardă în caz de morb.* Legea prevede în caz de morb al membrilor ajutoare mini-

male și maximele. Membrii le compet *cel puțin* următoarele ajutoare: 1. tratament medical gratuit pe timpul morbului, cel puțin 20 săptămâni fără întrerupere; 2. medicamente, băi, ape minerale și mijloace auxiliare medicinale (ochelari, cărje, bandagiu de vătămătură etc.) asemenea gratuite, timp de 20 săptămâni; 3. bani de menagiu, în caz când morbul este împreună cu incapacitate de câștig și durează mai mult decât 3 zile, din ziua primă a îmbolnăvirii, pe tot timpul incapacității de câștig; dacă însă incapacitatea ar încetă mai curând, pe timp de 20 de săptămâni, și anume se fixează banii de menagiu în jumătatea diurnelor medii, ce servesc de bază la calcularea taxelor de asigurare ale respectivului membru; 4. tratament medical, medicamente și mijloace medicinale auxiliare gratuite pentru acei membri ai familiei asiguratului, cari trăiesc cu el în gospodărie comună, sunt incapabili de câștig și neasigurați — pe timp de 20 de săptămâni; afară de acestea în caz de nașteri ajutorul necesar la naștere și tratament medical; 5. în caz de moarte ajutor pentru înmormântare în sumă îndouăzecită a sumei diurnelor medii luate de bază la calcularea taxei de asigurare a membrului repostat.

Precum se vede din acestea, noua lege lărgeste mult cadrele fixate de legea veche, când impune în mod obligatoriu nu numai ajutorarea membrilor asigurați, ci și a unor anumiți membri ai familiei aceluia.

Dar limitat este nu numai ajutorul minimal amintit aci, ci și *ajutorul maximal* prin următoarele dispoziții: 1. banii de menagiu sau ajutorul de lăuzie nu pot fi mai mari decât 75% ale sumei diurnelor medii luate de bază la asigurare; 2. ajutorarea în caz de morb nu ține mai mult decât un an; 3. ajutorul pentru înmormântarea membrului repostat nu poate fi mai mare decât suma inpatruzecită a sumelor diurnelor medii luate de bază la calcularea taxei de asigurare; 4. în cazuri de moarte în familia asiguratului se poate acordă ajutor, care însă nu poate fi mai mare decât suma îndouăzecită a diurnelor.

Minimalul și maximalul ajutoarelor de dat asiguraților, îl fixează cassa regnicolară.

Membrul, care a păgubit cassa prin simulare de morb sau pe altă cale nedreaptă, se va obliga din partea cassei regnicolare la plățirea unei taxe suplimentare în suma dublă a taxelor sale ordinare până atunci, până se restituie paguba cauzată. Dacă impiegatul a păgubit cassa cu știrea și ajutorul ori în urma neglijenței institutului, atunci acesta din urmă este obligat a plăți întreagă taxa suplimentară din al său.

7. *Organizația. Controlul. Deciderea chestiilor de controversă.* Noua lege intenționează a organiza asigurarea muncitorilor în țeara întreagă pe baza întovărășirii și reciprocității. Organismul autonom ridicat pe baza aceasta își află expresiune corespunzătoare în cassa regnicolară pentru asigurarea muncitorilor în caz de morb și accidente. Cu activitatea acesteia stă în legătură activitatea organelor locale, cari sunt identice cu organele caselor cercuale pentru ajutorarea bolnavilor de până acum, cu deosebirea că în anumite chestii sunt subordonate cassei regnicolare. Deocamdată și în mod provizor funcționează ca organe locale casele cercuale pentru ajutorarea bolnavilor, cari iau numirea de „casse cercuale pentru asigurarea muncitorilor“, sub care împlinesc ca foruri de prima instanță toate agendele împreunate cu asigurarea muncitorilor.

Întreagă organizația stă sub controlul oficiului de

stat pentru asigurarea muncitorilor, care ca for suprem de apelație are să decidă în ultima instanță toate chestiile cari ajung la ea pe calea apelației.

Chestiile de controversă, cari se ivesc în general între impiegati și institut, cu privire la taxele de asigurare și la taxele certificatelor de membri, de altă parte în ce privește obligamentul de plată și restituire al institutelor: le decid autoritățile industriale competente din sediul institutului. Partea nemulțămăită cu decisiunea autorităților industriale își poate validă pretenziunea pe calea legală obișnuită în timp de 15 zile. Chestiile de controversă privitoare la despăgubire ivite între persoanele asigurate pentru caz de morb ori membrii familiilor acestora, cu drept de pretenziune, și între cassa cercuală, se supun spre decideră unei judecării alese. Sentințele apelate le judecă în instanța a doua și ultimă senatul de șapte al secției judecătorești dela oficiul de stat pentru asigurarea muncitorilor. („*Pénzintézetli Szemle*“).

Prin ordinațiunea sa Nr. 58,277/907 ministrul de comerț a designat autoritățile chemate a judecă cazurile de contravenție în contra dispozițiilor artice de lege XIX: 1907 referitor la *asigurarea impiegaților industriali și comerciali pentru caz de morb și accidente*. Conform acestei ordinațiuni vor funcționa ca autorități de:

Instanța I: pentru comune mari și mici: *protopretorul cercual*; pentru orașe cu magistrat *căpitanul de poliție*; pe teritoriul capitalei Budapesta *primăria cercuală*.

Instanța II: pentru comune mari și mici precum și pentru orașe cu magistrat: *vicecomitele comitatens*; pentru orașe cu drept municipal și capitala Budapesta: *magistratul orășenesc*.

Instanța III: ministrul de comerț. *

Statutele

societății cooperative de producție (obștei sătești)

Pentru exploatarea moșiei luată în arândă.

§. 1.

Numele, forma și scopul societății.

Art. 1. — Subscrișii membri ai obștei ne constituim în societate cooperativă (tovărășie) sub numele de, cu scopul de a exploată moșia luată în arândă.

Art. 2. — Capitalul social se compune din sumele vărsate drept garanție, sau alte anticipații din arândă sau cheltuieli, și din cotizațiunile ce fiecare vom mai aduce în urmă.

Partea fiecăruia nu poate fi mai mare de lei 5000, nici mai mică de lei 20.

La înscriere fiecare din noi depune cel puțin 10% din suma subscrișă.

Art. 3. — Durata societății va fi*).

Art. 4. — Membrii societății vor fi răspunzători pentru toate actele și obligațiunile societății, fie contractate direct de ei, fie contractate prin delegații sau administratorii societății, cu toată averea lor prezentă și viitoare, în mod solidar și nelimitat.

*) Se va fixă ca termen de societate un număr de ani, egal cel puțin cu acela al duratei arândei.

Art. 5. — Fixează numărul și durata mandatului administratorilor (direcțiunea), iar articolul 6 al cenzorilor (comitetul de supraveghiere).

Art. 7 și 8. — Conține dispoziții pentru înlocuirea respective întregirea numărului administratorilor și a cenzorilor (comitet de supraveghiere).

§. 2.

Organizarea Exploatației.

Art. 9. — Pentruca exploatarea să se facă într'un chip folositor, tot terenul neimpădurit se va împărți în locuri arabile, imaș (islaz) sau suhat și în locuri de fâneață.

Art. 10. — Locurile de arătură se vor împărți în patru, în trei sau cel puțin în două asolamente, (furdulașuri, țarine) astfel încât cultura aceleiaș semințe să nu se urmeze pe aceiaș țarină la intervale mai mici de doi ani, dela o însemnare la alta.

Art. 11. — Semănăturile de acelaș fel de plante se vor face laolaltă, nefiind întretăiate prin alte feluri de culturi.

Art. 12. — Țarinile destinate fiecărui fel de cultură, vor formă una sau mai multe serii de loturi, (parțele) după calitatea terenului și după întinderile loturilor.

Art. 13. — Loturile vor fi distribuite între membrii societății prin tragere la sorți.

Art. 14. — Moșia se va împărți în fiecare tarla de asolament (țarina de rotațiune), într'un număr de loturi egal cu numărul societarilor. Loturile vor putea varia în întindere, după puterea de muncă și numărul membrilor familiei a fiecărui asociat. Loturile luate de câtră un singur membru în toate tarlalele nu vor putea însă să reprezinte mai mult de 10 hectare.

În caz de prisos, acesta se va adăoga, în primul rând, societarilor cu loturi prea mici și în al doilea rând celor cari dispun de mai multe mijloace de muncă.

Art. 15. — Administratorii și cenzorii nu pot să ia în exploatare fiecare, o întindere mai mare decât cea atribuită unui fruntaș.

Art. 16. — Loturile atribuite unui asociat vor stă în posesiunea sa pe toată durata arândării.

Art. 17. — Pentru terenurile ce vor avea trebuință de îngrășat, deținătorii lor vor fi îndatorați a le îngrășa prin ingunoire sau prin îngrășăminte chimice, prin semănare de plante furagere (de pildă: măzăruiu, trifoiu etc.), prin pășunare, etc.

Art. 18. — Dacă întinderile cultivabile vor fi mai mari decât pot cuprinde membrii societății, terenurile de prisos se vor da în exploatare prin închiriere, la cultivatori societari sau nesocietari, în condițiunile de învoială obicinuite în localitate, fără ca în nici un caz prețul loturilor să nu fie mai mic decât cel plătit pentru loturi similare distribuite tovarășilor.

Tot astfel se va procedea și cu izlaturile, imașurile și fâneațele, ce ar fi de prisos peste trebuințele asociațiilor.

Art. 19. — Împărțirea livezilor de fân, se va face tot după normele stabilite pentru locurile de arătură.

Art. 20. — Izlaturile, imașurile (pășunatele) sau suhaturile vor servi ca locuri de pășunat pentru vitele obștei, în condițiunile arătate mai jos. Tot așa se va urmă și cu locurile împădurite, în cari pășunatul este permis.

(Va urma).

Producțiunea universală a cerealelor în anul 1907.

Ministerul ung. de agricultură a publicat și la 1 Septembrie a. c. obicinuitul raport amănunțit asupra producțiunii aproximative de cereale în toată lumea. Raportul este făcut pe baza rapoartelor referenților agricoli din țeară și a consulatelor din diferitele state ale lumii.

*

În toamna trecută timpul a fost bogat în precipitațiuni atmosferice, nu numai în Europa, ci în toată lumea. Lucrările agricole și sămănatul s'au făcut pretutindeni la timp, în unele state semănându-se un areal chiar mai mare ca de obicei, indeosebi în *Statele-Unite nordamericane* și în *Canada*. În *America-de-sud* stă în frunte *Argentina*, care promite a deveni grănarul acestei părți a Lumei noi; aici arealul semănat cu grâu și cucuruz s'a sporit foarte mult.

De altă parte este adevărat, că arealul semănat nu a rămas neschimbat nici în *Statele-Unite* nici în *Argentina*; până la seceriș arealul a chiar scăzut.

În *America-de-nord* semănăturile au suferit de iarna din cale afară grea, în *America-de-sud* au suferit de insecte, lăcuste și ger, așa că recolta nu a corespuns așteptărilor.

În statele europene se arată o sporire mai însemnată a arealului semănat numai în *Rusia*, anume unde în urma unei situațiuni mai liniștite s'a putut ameliora și situațiunea agricolă. Și *România*, *Bulgaria* și *Sărbia* și-au mărit arealul semănăturilor de toamnă. În *Ungaria* a rămas arealul cam ca în anul 1905/6 și nici în statele vestice ale Europei nu s'a arătat o tendență de sporirea arealului semănat cu grâu în măsură de a putea să influențeze recolta generală.

Sporirea arealului semănat în toamna trecută făcea pe oameni să creadă că anul economic 1906/7 va da o recoltă superioară celei normale. Aceste așteptări, din cauza timpului mașter ce a umblat, nu s'au realizat nici într'o țeară. Semănăturile bine dezvoltate și mai pretutindeni acoperite cu zăpadă, au pierit din cauza iernii din seamă afară lungi și aspre, cum nu au mai fost decât una-două în secolul trecut.

Iarna de aproape 5 luni a cauzat stricăciuni mari și a chiar pustiit semănăturile cari au trebuit să stea timp mai îndelungat descoperite. Așa s'a întâmplat nu numai în Europa, ci și în America. În Germania, Rusia, România, Bulgaria, Ungaria și în parte și în Sărbia recolta, în urma iernării rele a semănăturilor, a isbutit nefavorabil.

Semănăturile de toamnă cari nu au pierit, au rămas slabe de tot, rari și mici, așa că au dat o recoltă de grăunte mai slabă, după împrejurări, cu 20—70%.

Timpul în cursul verii a fost deasemenea nefavorabil semănăturilor, așa că recolta numai unde și unde s'a ridicat peste medie; în cele mai multe locuri a rămas sub medie, astfel că recolta cerealelor aproape pretutindeni se învârte sub media normală sau în cazul cel mai favorabil ajunge nivelul normal.

*

Peste tot în lumea întreagă s'au produs:

	milioane măji metrice			
	in 1907	in 1906		diferința
grâu	859·86	938·48	—	78·62
săcară	407·14	399·24	+	7·90
orz	331·35	326·30	+	5·05
ovăs	541·19	535·92	+	6·77
cucuruz	937·24	1,051·68	—	114·74
Total	3,076·78	3,251·62	—	174·84

Adecă cu aproape 175 milioane măji metrice mai puțin decât în anul trecut.

*

Statele avizate la import sunt următoarele: Britania-mare și Irlanda, Franca, Germania, Austria, Italia, Țerile-de-jos, Elveția, Belgia, Danemarca, Suedia, Norveghia, Spania, Portugalia, Grecia, Egiptul și Brasilia.

Un plus pentru export au de regulă următoarele state: Ungaria, Croația-Slavonia, Bosnia și Herțegovina, Rusia, Bulgaria, România, Rumelia-orientală, Turcia, Sârbia, Ostindia, Statele-Unite ale Americii-de-nord, Canada, Argentina, Chile, Uruguay, Australia, Algeria Tripolis și Tunis.

În parte avizate la import sunt: Mexico, Japonia, Persia, Cipru, Capland și Paraguay. Aceste state însă nu prezintă nici o însemnătate pentru comerțul de bucate european. În această categorie cad de sigur și Chile și Uruguay.

I. Țerile avizate la import.

1. Britania-mare și Irlanda

Recolta acestui an e ceva mai slabă decât a anului trecut. Vor importa circa:

	55—58	mil. măji metrice	
grâu	55—58		
săcară	0·60	"	"
orz	10—12	"	"
ovăs	8—9	"	"
cucuruz	24—25	"	"

2. Franca.

Franca va trebui să importeze:

	100	mil. măji metrice	
grâu	100		
săcară	14·2—14·5	"	"
orz	10·0—10·5	"	"
ovăs	46·0—48·0	"	"
cucuruz	10·0—10·5	"	"

3. Germania.

Importul de bucate al Germaniei este evaluat pentru acest an astfel:

	28—30	milioane măji metrice	
grâu și făină	28—30		
săcară	9—10	"	"
orz	18	"	"
ovăs	2—3	"	"
cucuruz	9·5—11·5	"	"

4. Austria.

Prospectele recoltei actuale în cea mai mare parte sunt bune. Se vor importa probabil următoarele cantități:

	29—30	milioane măji metrice	
grâu	29—30		
săcară	27—29	"	"
orz	17·5—18	"	"
ovăs	22—23	"	"
cucuruz	10—12	"	"

5. Italia.

Va importa circa:

	8—10	milioane măji metrice	
grâu	8—10		
săcară	0·05	"	"
orz	0·05	"	"
ovăs	0·50	"	"
cucuruz	2·50	"	"

6. Holanda.

Va importa aproximativ:

- a) pentru scopurile proprii;
b) împreună cu comerțul de transit;

milioane măji metrice

grâu și făină	4—4·5	20—22
săcară și făină de săcară	2·7—2·8	5·5—6
orz	2·0—2·0	6·5—7
ovăs	1·3—1·7	6·0—7
cucuruz	4·5—4·7	7·0—8

7. Elveția.

Va avea trebuință de:

	4·50—5	milioane măji metrice	
grâu	4·50—5		
săcară	0·10—0·12	"	"
orz	0·20—0·22	"	"
ovăs	1·29—1·40	"	"
cucuruz	0·80	"	"
cartofi	1·27	"	"

8. Belgia.

Trebuința pentru anul 1907/8 va fi:

	13·0—14	milioane măji metrice	
grâu	13·0—14		
săcară	0·6—0·7	"	"
orz	3·1—3·2	"	"
ovăs	1·0—1·5	"	"
cucuruz	3·9—4·0	"	"

9. Danemarca.

Va trebui să importeze:

	1·3—1·5	mil. măji metrice	
grâu și făină	1·3—1·5		
săcară și făină de săcară	1·2—1·3	"	"
orz	0·6—0·9	"	"
ovăs	1·0	"	"
cucuruz	2·5—4·5	"	"

10. Suedia.

Trebuința de import va fi probabil:

	2·00—2·20	milioane măji metrice	
grâu	2·00—2·20		
săcară	0·50—1·00	"	"
orz	1·01—0·02	"	"
ovăs	0·30—0·50	"	"
cucuruz	0·05	"	"

11. Norveghia.

Va avea trebuință de circa:

grâu (și făină)	650,000	măji metrice
săcară (și făină)	2.600,000	"
orz	1.200,000	"
ovăs	100,000	"
cucuruz	200,000	"

12. Spania.

Va avea trebuință să importeze:

	8—9	milioane măji metrice	
grâu	8—9		
cucuruz	1·5	"	"
orz	1·5	"	"

13. Portugalia.

Va trebui să importeze:

grâu	1.70—1.80	mil. măji	metrice
săcară	10.—	"	"
orz	0.20	"	"
ovăs	—	"	"
cucuruz	0.50—0.70	"	"

14. *Grecia.*

Va trebui să importeze:

grâu	2.00—2.20	mil. măji	metrice
săcară	—	"	"
orz	0.12	"	"
ovăs	0.17	"	"
cucuruz	0.10	"	"

15. *Brasilia.*

A importat în anul trecut:

grâu	2.316.390	măji	metrice
faiană	4.228.010	"	"
cucuruz	249.700	"	"
cartofi	225.210	"	"

(Va urma)

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 5 Septembrie 1907.

În zilele ultime ale lunii trecute, deși se credeă că nu se va mai putea tracta de sume considerabile, cu deosebire în Viena și Berlin, cererile au întrecut orice prevederi. Publicarea situațiunii per 31 August a băncilor imperiale germane și austro-ungare a produs o impresiune foarte nefavorabilă asupra burselor. Cu deosebire a atins neplăcut în Berlin faptul, că stocul metalic al băncii imperiale a scăzut cu 65.8 milioane mărci (dela 936.6 la 860.8 milioane mărci), care s'a agravat și mai mult prin împrejurarea, că banca a preluat dela stat încă 43 milioane bonuri de tezaur. Sub impresiunea aceasta discountul privat s'a urcat în Berlin cu $\frac{1}{8}\%$ la $4\frac{3}{4}\%$. Circulațiunea biletelor a crescut cu 92 mil. M. la 1452.7 mil. iar rezerva de bilete de 172.4 milioane a fost întreagă consumată, și s'au pus în circulațiune 19.4 milioane M. bilete supuse la dare.

În London pe lângă toată teama de o afluență de cereri americane, situația băncii engleze prezintă o creștere a metalului de 1.33 milioane £, a rezervelor de 0.9 mil. £ și a rezervei de bilete de 1.14 mil. £. Discountul privat s'a redus cu $\frac{1}{4}\%$ la $4\frac{1}{16}\%$.

Situația băncii franceze s'a înrăutățit și mai mult. Cererile, în cari figurează și cambii din străinătate, se înmulțesc continuu. De aceea nu este eschis, că regenții băncii franceze să urce etalonul, care în prezent este $3\frac{1}{2}\%$.

Pe piața internă a fost o lipsă completă de oferte, astfel se explică că în 31 August situațiunea băncii de emisiune a fost mai nefavorabilă cu 122.9 milioane K decât la 23 August. Circulațiunea de bilete a crescut cu 116.8 milioane la 1925.6 mil. K, și este cu 100 mil. mai mare decât la 31 August 1906, iar aurul a scăzut cu 6 mil. K. Dela 31.4 milioane rezervă de bilete la 23 August. banca a ajuns la 31 August cu 91.48 milioane K în dare. Plasările în afacerile băncii au crescut cu 105.2 milioane, se sperază însă o reducere în timp apropiat, fiind mult material de cambii cu scadență scurtă. Aceste câteva cifre dovedesc îndeajuns că noi trăim în împrejurări anor-

male. Cu drept este îngrijată bursa pentru ceea ce ne așteaptă în lunile de toamnă, cu cererile lor mari.

CRONICA.

„Misiunea băncilor noastre“. Titlul l-am văzut pus, nu de mult, în fruntea a doi prim-articoli apăruti în ziarul „Lupta“ și semnați de dl Dr. A. Ciupe. Conținutul acelor articoli n'a prea justificat titlul, mult promițător, ce li-s'a dat, pentru că de fapt asupra misiunii băncilor noastre nu ni-s'a spus aproape nimic; în schimb însă autorul nu s'a sfiit a ridica contra institutelor noastre de bani învinuiri atât de grave, cum nici cei mai inverșunați adversari străini ai acestor instituțiuni n'au îndrăsnit a ridica vre-o dată contra lor — atât de direct. Fără nici o teamă de a se face ridicol și a rămâne izolat cu părerea sa, dl Dr. Ciupe surprinde publicul românesc cu descoperirea senzațională, că prin băncile noastre „poporul nostru n'a câștigat nimic, ci numai a pierdut“; „dela fondarea lor încoace s'au prăpădit și instrăinat ne mai pomcnit de multe averi românești, vetre de ale poporului, trecând aproape toate în mâni străine“ (?); deci „băncile noastre pentru noi nu sunt avere reală, ci din contră pierdere, ne au sărăcit poporul — baza și țaria existenței noastre“. Cu dovezile, cari să întărească gravele acuze aruncate cu atâta ușurătate în fața băncilor noastre, autorul, firește, rămâne dator. Noi încă ne credem dispenzați a-i veni cu contra-dovezi, pentru că combaterea unor idei atât de deplasate asupra rolului de până acum și importanței institutelor noastre de bani, ca cele cu cari debutează dl Dr. Ciupe în „Lupta“, o ținem de o muncă superfluă; și dacă peste tot nu am ignorat cu tăcerea cele scrise, am făcut-o numai pentru a arăta și cetitorilor noștri cu câtă superficialitate și lipsă de seriozitate se face la noi uneori „critica“ instituțiilor noastre de tot felul.

Dar numitul domn este nu numai superficial, ci și preocupat sau derorientat, când susține, într'o formă autoritativă, că „băncile noastre cu excepția doar a singurei „Ardeleana“ nu se ocupă decât cu împrumuturi ipotecare și ici-colo personale, pe cambii“, — pentru că noi mai știm și alte institute cari, pe lângă ramii amintiți, se mai ocupă și cu emisiunea de scrisuri fonciare, reescont, cumpărări și parcelări de moșii, împrumuturi pe mărfuri (cereale și altele), avansuri pe vite și alte operațiuni ce taie în sfera operațiilor de bancă și sunt de folos poporului.

Iar ceea ce se recomandă băncilor noastre pentru viitor „ca să nizuiască a adăpa setea de pământ a poporului plugar“ aceea se practică deja de mult la băncile noastre, firește în măsura în care este posibil aceasta cu mijloacele modeste de cari dispun, și la a căror sporire nicidecât nu contribuie articoli defăimatori ca ai domnului Dr. Ciupe.

Alegerea de cassar la „Transilvania“. În numărul nostru 31 dela 4 August a. cit. ne-am fost exprimat regretul că banca de asigurare „Transilvania“, care-și datorește existența aproape exclusiv sprijinului publicului românesc, cu totală ignorare a pressei noastre a publicat concursul pentru postul vacant de „cassar“ numai în ziarul local săsesc din Sibiu.

Am avut satisfacția, că în urma justelor noastre observări, direcțiunea „Transilvaniei“, condusă probabil și de credința falză, că cele scrise de noi au fost dictate poate de conșiderații materiale, s'a grăbit a

publică concursul de sub întrebare și în Revista noastră, prolongind în același timp termenul pentru prezentarea ofertelor până la 25 August a. c. Această dispoziție posterioară însă s'a dovedit a fi întârziată și necompletă, pentru că concursul trebuia publicat și în vre-un ziar cotidian de al nostru și aceasta va fi desigur cauza că între cele aproape două duzine de concurenți nu s'au aflat mai mulți reflectanți Români cualificați și astfel direcțiunea, conform intențiunii ce probabil a avut dela început, a conferit postul de cassar unui neromân. Prin aceasta alegere numărul funcționarilor Români dela „Transilvania“, care trece aproape pretutindenea, pe nedreptul, de o bancă românească, s'a redus la 4, zi patru!

Posta Redacțiunii.

(—) în G. Precum vezi, cu afacerea din chestiune ne ocupăm chiar în Nr. acesta. Articolul era să apară deja în Nr. trecut, dar s'a amânat din lipsă de spațiu. Cele trimise se vor publica în Nr. proxm, servind ca o completare a celor apărute acum.

Sumar.

Cum se promovează în timpul de față chestiunile economice? — Asigurarea impiegaților institutelor de bani pentru caz de morb. — Statutele societății cooperative de producție (obștei sătești). — Producțiunea universală a cerealelor în anul 1907. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: „Misiunea băncilor noastre“, Alegerea de cassar la „Transilvania“. — Posta redacțiunii.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cismădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).

Nr. 2 (36—52)

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea hipotecelor și reduceri considerabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

Cursul pieții Sibiu din 4 Sept. 1907.

	se cump.	se vând.
Galbini	K 11-24	11-32
Lei (bilete)	94-60	95—
Lei (argint)	94—	94-80
Marce (hârtie sau aur)	117 10	117 55
Napoleond'or	19 10	19-20
Lire turcești (aur)	21-55	21 75
Sovereigns	23 82	24-02
Ruble (hârtie)	252-75	254 25
Ruble (argint)	245—	248—

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 4 Septembrie 1907.

V A L O R I		Viena vinde	Bpessa vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur, scut. de dare	110 15	110—
4	" " Cor. " " "	92 60	92 85
3 1/2	" " " " " " " " " "	81 75	81 90
—	Impr. cu premii à 100 fl. " " "	190 85	191—
4	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	144 50	144—
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	76 75	76 50
4 1/2	Oblig. de regali croato-slavone " " "	100 05	100—
4	" rurale ungare " " "	93 10	93 25
4	" " croato-slav. " " "	—	96 50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor, Mai-Nov., sc de dare	96 25	96 50
4	" " " " Ian.-Iulie " " "	96 70	96 50
4-2	" " " " în hârtie, Febr.-Aug. " " "	98 20	98 25
4-2	" " " " argint April-Oct. " " "	98 30	98 25
4	Losuri din 1860 à fl. 500—	150 25	150—
4	" " " " 1860 à fl. 100—	202—	200—
—	" " " " 1864 à fl. 100—	241 75	243—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	115 60	115 50
4	" " Cor. " " " " " " " " " "	96 47	96 75
3 1/2	" " " " de invest. " " " " " " " " " "	86 30	—
C Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	92 25	92 25
5	" " " " Viena " " " " " " " " " "	102 75	—
6	" bulgar p. căi ferate din 1889 à frs 125	120 20	120—
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	92—	92 60
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	96 50	—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	98 20	98 20
4	" " " " 50 ani în coroane	99 10	99 15
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta în fl	100—	100 50
4	" " " " în cor.	94 25	94 25
4 1/2	Obl. com. banca ung. Pesta cu 10% premie	105 20	106—
4	" " " " repl. 60 ani	94—	94 25
4	Seris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	94—	94 50
4	Obl. com. " " " " " " " " " " " " " " " "	94—	95—
—	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	—	109 25
4	Seris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor	93 35	93 50
4 1/2	Banca hipotecară ungară în cor.	99 90	100—
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	94 25	91 25
—	Obl. cu premii Banca ung. hip à K 100	—	110—
5	" Albina", Sibiu	—	101—
—	" " " " " " " " " " " " " " " "	—	99—
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiu,	99 50	99 50
4 1/2	" " " " Brașov	94 50	94 50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu,	101—	101—
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " "	93 50	99 50
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	94 50	95—
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred fonc. aust din 1880 à fl. 100	271—	—
3	Impr. cu premii Inst. de cred fonc. aust. din 1889 à fl. 100	275 50	—
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	236—	234—
2	" " " " săbesc à frs 100—	103 50	110—
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100	259—	—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5—	22 50	23—
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100—	442—	445—
—	Buda, comuna à fl. 40—	211—	204—
—	Pálffy, à fl. 40—	186—	188—
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	47 60	48—
—	" " " " ungară, à fl. 5—	28 25	28—
—	Losurile comune Viena din 1874 à fl. 100—	456—	458—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	—	9—
—	Lozuri „Jó sziv“, à fl. 4—	—	10 75
F. Valute.			
	Galbini imper pr. bucată	11 40	11 43
	20 franci aur	19 16	19 19
	20 marce aur	23 53	23 56
	Sovereigns pr bucată	24 02	—
	Ruble hârtie per bucată	2 54	2 54
	100 Marce hârtie	117 60	117 75
	100 franci hârtie	—	95 85
	100 lire hârtie	95 90	95 90
	100 lei hârtie	—	95 25